

Pirmās spiestuves un pirmās iespiestās grāmatas Ventspilī

Foto autors Ventspils muzejs

Pagājušā gadā Latvijā plaši tika atzīmēts svarīgs kultūrvēstures notikums – 500 gadu kopš pirmās latviešu valodā drukātās grāmatas iznākšanas.

Ventspilī pirmās drukātavas sāk darboties 19. gs. 2. pusē. Vācu un ebreju uzņēmēji ir tie, kuri šeit atvēruši nelielas tipogrāfijas jeb, kā tolaik teica, drukātavas. Šiem uzņēmumiem lielāko tiesu ienākumu deva t.s. *sīkiespieddarbi*: dažādas veidlapas, ielūgumi, pasākumu programmas, vizītkartes u.c., tomēr dažās no šīm drukātavām iespiestas arī grāmatas latviešu valodā. Nozīmīgākā bijusi Augusta Brasholca drukātava Kārļa ielā. Zināmas 10 šeit iespiestas grāmatiņas latviešu valodā, no kurām dažas viņš pats arī izdevis. Piemēram, 1882. g. A. Brasholcs izdevis un iespiedis vairākas Latvijas kultūrvēsturē nozīmīga rakstnieka, tulkotāja, pedagoga Ernesta Dinsberga grāmatiņas, no kurām zināmākā ir “Jocīgas pasaciņas un stāstiņi”.

Jāpiemin arī Herca Hiršmana drukātava Štameru ielā, kurā 1901. g. iznāk Ventspils vēsturē nozīmīgs literārs darbs – dzejnieka, aktiera, režisora Tautmīļa (īstajā vārdā Roberts Bērziņš) dzejojums “Ventspils. Senāk un tagad”, kur dzejā tēlota Ventspils straujā izaugsme 19./20. gs. mijā.

Šajā laikā ļoti pieprasīta drukātavu produkcija ir pastkartes ar Ventspils skatiem. Tās tiek iespiestas lielā skaitā un daudzveidībā. Dažādu apstākļu – pilsētu attīstība, jaunu profesiju rašanās, no darba brīvā laika pieaugums u.c. – rezultātā cilvēki kļūst daudz mobilāki nekā iepriekš. Viņi gan pārceļas uz jaunām vietām darba dēļ, gan var arī paceļot, un no katras tādas vietas mājiniem sūta pastkartes. Pastkartes tolaik varam salīdzināt ar sociālajiem tīkliem mūsdienās. Gandrīz katram gribējās parādīt savu ceļojumu mērķus un iespaidus.

19. gs. beigās pastkaršu, laikrakstu, nelielu grāmatiņu izdevēji un drukātāji jau ir pārsvarā latviešu uzņēmēji.

Ventspils muzejā glabājas bagātīgas šī laika iespieddarbu kolekcijas, un daļu notām var apskatīt izstādē “Drukāts Ventspilī”. Izstāde Livonijas ordeņa pili pieejama līdz 18. novembrim.

